

Tampereen kaupunki
PL 487
33101 Tampere

ASIA

SOSIAALIHUOLLON VALVONTA

Asian vireille tulo

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon on 22.2.2021 saapunut Tampereen kaupungin sijais- ja jälkihuollon sosiaaliaseman työntekijöiden laatima sosiaalihoitolaista 48 §:n mukainen omavalvontailmoitus liitteineen. Ilmoitus on kirjattu valvonta-asian avaavaksi asiakirjaksi.

Omavalvontailmoituksessa kuvataan sosiaaliaseman työn luonteeseen ja asiakastilanteisiin, työntekijäresursseihin ja työn organisointiin, ammatilliseen johtamiseen ja rakenteiden puutteisiin, työtilojen toimimattomuuteen sekä työhyvinvointiin ja henkilökunnan jaksamiseen liittyviä asioita.

Aluehallintovirasto järjesti Tampereen kaupungin kanssa tapaamisen 10.6.2021, jossa käytiin keskustelua kokonaiskuvan luomiseksi, kuinka Tampereen kaupunki on organisoinut lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Aluehallintovirasto pyysi Tampereen kaupungilta selvitystä asiassa 29.9.2021.

Selvitykset

Tampereen kaupungin selvitys asiassa on saapunut 3.11.2021. Lisäksi 20.12.2021 on saapunut sähköpostitse lisätietoa palvelupäälliköltä.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto kiinnittää sosiaalihuoltolain (719/1982) 57.2 §:n nojalla Tampereen kaupungin huomiota sijais- ja jälkihuollon palvelujen järjestämiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Valvonta-asian käsittely aluehallintovirastossa päättyy.

Perustelut

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä palvelut, joista säädetään erikseen lastensuojelulaissa. Lastensuojelulain (417/2007) 11 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laadultaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Tampereen kaupungin selvityksen mukaan Sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasemalla työskennellään lastensuojelulain mukaisissa sijaishuollon ja jälkihuollon tehtävissä. Sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasema vastaa tamperelaisten ja orivesiläisten huostaanotettujen, perheeseen tai laitokseen sijoitettujen lasten asioista. Lapset ohjautuvat sijaishuollon asiakkuuteen avohuollon lastensuojelun sosiaalityön alueasemilta silloin kun lapselle on tehty huostaanotto ja päätös sijoituksesta. Työskentely on jaettu lapsen sijoituspaikan mukaisesti laitoshoidon ja perhehoidon tiimeihin. Selvityksessä todetaan sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasemalla jälkihuollon asiakkuudessa olevan tamperelaiset pitkäaikaisessa sijoituksessa olleet 18- vuotta täyttäneet lapset ja nuoret sekä heidän perheensä. Selvityksessä todetaan, että muilta paikkakunnilta muuttaneet jälkihuollon palvelun asiakkaat hoidetaan aikuissosiaalityössä ja alaikäiset jälkihuollon asiakkaat ovat pääsääntöisesti lastensuojelun avohuollon sosiaalityön asiakkuudessa.

Tampereen kaupungin selvityksessä kuvataan sijais- ja jälkihuollon sosiaaliaseman henkilöstörakenne ja tehtäväkuvat tiimeittäin. Palvelujen kokonaisuudesta vastaa palvelupäällikkö ja kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää vastaa yksikön päivittäisestä johtamisesta ja esihenkilötyöstä. Sosiaalityöntekijät on jaettu tiimeihin lapsen sijaishuolto- ja perhehoidon mukaisesti. Laitoshoidon tiimin asiakkaat ovat sijoitettuna laitoksiin ja perhehoidon tiimin asiakkaat ovat sijoitettuna perhehoitoon. Jälkihuollon tiimissä työskennellään jälkihuollossa olevien

nuorten kanssa. Sekä perhehoidon että jälkihuollon tiimeissä työskentelee sosiaalityöntekijöiden lisäksi myös ohjaajia.

Tampereen kaupungin selvityksen mukaan sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasemalla on yhteensä 20 sosiaalityöntekijän vakanssia ja neljä vakituista ohjaajan vakanssia ja yksi määräaikainen ohjaajan vakanssi. Näissä kaikissa vakansseissa on selvityksenantohetkellä työntekijä. Neljässä sosiaalityöntekijän vakanssissa on sijainen. Selvityksen mukaan perhehoidon tiimissä sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät vaihtelevat 33 asiakkaasta 39 asiakkaaseen. Lisäksi perhehoidon sosiaalityöntekijöillä on joitakin jälkihuollon asiakkuuksia vastuullaan. Perhehoidon ohjaajilla on 29-33 asiakasta. Laitoshoidon tiimissä sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät vaihtelevat 31 asiakkaasta 36 asiakkaaseen. Jälkihuollon tiimissä asiakasmäärä vaihtelee 38 asiakkaasta 50 asiakkaaseen. Jälkihuollon ohjaajilla asiakasmäärä vaihtelee 23 asiakkaasta 37 asiakkaaseen. Sijais- ja jälkihuollon palveluista vastaavan palvelupäällikön 20.12.2021 sähköpostitse antaman tiedon mukaan asiakkaat pyritään siirtämään jälkihuollon tiimiin heti kun mahdollista. Edelleen sähköpostissa todetaan, että vuodelle 2022 on saatu yksi sosiaalityöntekijän vakanssi lisää jälkihuollon tiimiin ja perhehoidon tiimiin tulee kaksi sosiaalityöntekijän uutta vakanssia, jolloin asiakasmäärät työntekijöittäin vähenevät huomattavasti.

Sosiaalihuoltolain 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä. Jokaisen kunnan käytettävissä tulee olla asiakastyöhön osallistuvan virkasuhteisen sosiaalityöntekijän palveluja ja kunnan tulee huolehtia siitä, että lastensuojelussa on riittävä määrä lastensuojelutyötä tekeviä sosiaalityöntekijöitä, jotta jokaisen lapsen oikeus asioistaan vastaavaan työntekijään toteutuu. Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on lastensuojelulain 13 b §:n mukaisesti nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä), jonka tulee olla sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (817/2015) tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö. Yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan 1.1.2022 alkaen ja 1.1.2024 lähtien lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa yleisesti siitä, että lastensuojelun asiakkaana oleva lapsi saa tarvitsemansa tuen ja palvelut. Lastensuojelulaissa on korostettu lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän roolia ja tehtäviä erityisesti lastensuojelun tarvetta koskevassa selvittämismenettelyssä, lasta koskevien asioiden ja päätösten valmistelussa, lapsen edun valvontaan liittyvien asioiden hoidossa sekä sijaishuollon valvonnassa. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on velvollisuus valvoa lapsen edun toteutumista ja

huolehtia lapsen mielipiteen ja kuulemisen toteuttamisesta. Erityisen tärkeää lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävissä on asiakassuunnitelman laatiminen. Lastensuojelulaissa on säädetty lisäksi nimenomaisesti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle velvollisuus tietyissä asioissa tehdä lasta koskevia päätöksiä tai osallistua päätöksentekomenettelyyn. Lapsen asioista vastuussa olevalla sosiaalityöntekijällä on velvollisuus valvoa lapsen etua esimerkiksi rajoitustoimenpiteiden käytössä laitoksessa ja lapselle maksettavien käyttövarojen maksamisessa sijaishuollon aikana. Hänellä on myös velvollisuus avustaa lasta lapsen puhevallan käytössä. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on edellä sanotun johdosta velvollisuus tavata lasta sijaishuollon aikana sekä toteuttaa sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta mielipiteensä ilmaisemiseen varaamalla lapselle mahdollisuus kahdenkeskiseen keskusteluun siten kuin lastensuojelulaissa on tarkemmin määrätty. Tällä menettelyllä toteutetaan osaltaan myös sijaishuollon valvontaa.

Lastensuojelulain 29 §:n mukaan lastensuojelua toteutettaessa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän tulee tavata lapsi asiakassuunnitelmaan tarkemmin kirjattavalla tavalla riittävän usein henkilökohtaisesti. Lastensuojelulain 30 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan tai lapselle läheisen henkilön ja lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Huostaan otettua lasta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille sekä se, miten lapsen terveydenhuolto, varhaiskasvatus, perusopetus ja muu lapsen opetus järjestetään. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan hänen etunsa mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Huostaan otetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jollei sen laatimista ole pidettävä tarpeettomana. Suunnitelmassa on arvioitava muun palveluntarpeen arvioinnin lisäksi myös, millä tavoin vanhemmille järjestettävän erityisen

tuen avulla voidaan edistää perheen jälleen yhdistämistä. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Jälkihuollossa olevaa lasta tai nuorta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle tai nuorelle ja hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaaville.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan, että kaikille lapsille nimetään lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä siinä vaiheessa, kun asiakkuus siirtyy sijais- ja jälkihuollon sosiaaliasemalle. Edelleen selvityksessä todetaan, että kaikille sijais- ja jälkihuollon sosiaaliaseman asiakkaille on pidetty asiakassuunnitelmanneuvottelu ja tehty ajantasainen asiakassuunnitelma. Selvityksessä todetaan kaikille asiakkailta olevan suunnitelman, mutta osittain suunnitelmien dokumentoinnin todetaan olevan kesken ja kirjauksissa todetaan olevan viivettä. Selvityksessä myös todetaan, että kirjaamista priorisoidaan tärkeys- ja kiireellisyysjärjestyksessä ja että kaikki päätökset ovat ajantasaisia. Selvityksessä todetaan, että Tampereella otetaan uusi Efficca käyttöön 1.1.2022, jolloin siirytään käyttämään sosiaalihuollon Kanta -palvelua, joka edellyttää, että kaikki asiakaskirjaukset ovat vuoden loppuun mennessä dokumentoituna vanhaan Efficcaan. Selvityksen mukaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tapaa sijoitettuja lapsia säännöllisesti. Tapaamisten määrä vaihtelee lapsen ja nuoren tilanteen ja työskentelyn mukaan. Lapsia tavataan selvityksen mukaan erilaisissa tilanteissa ja lapsilla on aina mahdollista tavata sosiaalityöntekijää myös kahden kesken. Selvityksessä myös todetaan, että akuuteissa ja kiireellisissä tilanteissa tapaamisia järjestetään nopeallakin aikataululla lapsen, nuoren ja muiden tahojen tarpeen mukaan.

Lastensuojelulain 33 §:ssä säädetään asioiden kirjaamisesta siten, että lastensuojelun työntekijöiden tulee merkitä lasta tai nuorta koskeviin asiakasasiakirjoihin lastensuojeluasian 26 §:n 1 momentissa tarkoitettusta vireille tulosta lähtien kaikki lapsen tai nuoren tarvitsemien lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseen vaikuttavat tiedot sekä toimenpiteiden suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon ammattihenkilöt sekä muu asiakastyöhön osallistuva henkilöstö ovat velvollisia kirjaamaan sosiaalihuollon järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen, seurannan ja valvonnan kannalta tarpeelliset ja riittävät tiedot määrämuotoisina asiakirjoina ja tallettamaan ne 5 §:n mukaisesti. Mainitun lain 21 §:n 1 momentin mukaan asiakastietoja on voitava hyödyntää asiakasprosessissa sekä toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa, johtamisessa, valvonnassa, tilastoinnissa ja tutkimuksessa.

Aluehallintovirasto toteaa, että laadukkaan, suunnitelmallisen ja tuloksellisen asiakastyön edellytyksenä on asiakassuunnitelmien ja

muiden tarpeellisten sekä riittävien asiakastietokirjausten tekeminen oikea-aikaisesti. Lasta koskevien asiakasasiakirjojen huolellinen laatiminen on ratkaisevan tärkeää hyvän hallinnon periaatteiden ja sosiaalihuollon asiakkaan oikeusturvan toteutumisen kannalta. Hallintolain asioiden viivytyksetöntä käsittelyä koskeva säännös ja hyvän hallinnon toteutuminen edellyttävät, että viranomainen toimittaa asiakassuunnitelman oma-aloitteisesti asianosaisille ilman aiheetonta viivytystä. Asiakassuunnitelma on tärkeä asiakkaan neuvonnan, tiedonsaannin ja oikeusturvan kannalta muun muassa tarpeellisten tukitoimien toteutumisen ja vaikutusten arvioimiseksi. Suunnitelma on myös olennainen asiakirja selventäessään lapsen ja tämän huoltajan tilannetta. Laki velvoittaa kuntaa huolehtimaan riittävästä henkilöstöresursoinnista asiakaskirjausten hoitamiseksi asianmukaisesti ja ajantasaisesti.

Suomen perustuslain 19§:n mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaalipalvelut ja julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2004) 4 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja edelleen sosiaalihuoltolain (1301/2014) 48 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan on toimittava siten, että asiakkaalle annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti. Aluehallintovirasto korostaa, että lainsäädännön velvoitteet ovat ehdottomia ja että palvelujen järjestäjällä on sosiaalihuoltolain 47 §:n perusteella velvollisuus valvoa itse (omavalvonta) palvelujen laatua, turvallisuutta ja asianmukaisuutta ja varmistaa, että kunta järjestää sosiaalihuoltolain tarkoittamat sosiaalipalvelut ja lastensuojelulain tarkoittamat lastensuojelun palvelut kunnassa esiintyvää tarvetta vastaavassa laajuudessa.

Länsi- ja Sisä- Suomen aluehallintoviraston käsityksen mukaan Tampereen kaupunki on antamiensa selvitysten perusteella tehnyt toimenpiteitä sijais- ja jälkihuollon sosiaalityön kokonaistilanteen parantamiseksi ja palvelujen järjestämiseksi lainmukaisesti. Aluehallintovirasto katsoo, että Tampereen kaupungin toteuttamien toimenpiteiden myötä palvelujen kokonaistilanne on kehittynyt parempaan suuntaan ja sijaishuollon asiakasmäärät sosiaalityöntekijöittäin tasaantuvat uusien virkojen myötä lastensuojelulain edellyttämällä tasolle. Aluehallintovirasto kuitenkin katsoo tarpeelliseksi kiinnittää Tampereen kaupungin huomiota sijais- ja jälkihuollon palvelujen järjestämiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla, sillä palvelujen järjestämisessä on ollut puutteita muun muassa sosiaalityöntekijöiden määrään, asiakasmääriin sekä asiakassuunnitelmien laatimiseen liittyen.

Aluehallintovirasto korostaa Tampereen kaupungin velvollisuutta huolehtia, että sijais- ja jälkihuollon palvelut toteutuvat lainmukaisesti ja

että asiakasturvallisuus ei vaarannu palveluissa. Kaupungin tulee varmistaa, että sijais- ja jälkihuollon työntekijöillä on tosiasiallisesti mahdollisuus tehdä työtä lain edellyttämällä tavalla ja että asiakasmäärät ovat kohtuulliset ja lainmukaiset.

Sovellettavat säädökset

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 3 § 2 mom., 57 § 2 mom.
Suomen perustuslaki (731/1999) 19 §
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 14 §, 48 §, 49 a §
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 4§
Lastensuojelulaki (417/2007) 11 §, 13 b §, 26 §, 29 §, 30 §, 33 §
Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015) 3 §, 7 §
Lakisosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) 4 §, 5 §, 21 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei voi sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n perusteella hakea muutosta.

Tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin perusteella voi hakea muutosta valittamalla

Lisätietoja

Lastensuojelu ylitarkastaja Saija Kujansuu, etunimi.sukunimi@avi.fi

Ylitarkastaja

Päivi Ahvenus

Ylitarkastaja

Saija Kujansuu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätöksensaaja Tampereen kaupunki

Suoritemaksu Maksuton päätös

Tiedoksi Valvira

Tämä asiakirja LSSAVI/3038/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/3038/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ahvenus Päivi 16.02.2022 15:55

Esittelijä Kujansuu Saija 16.02.2022 15:48